

Toespraak Jimmy Kok 2010

Nationale Herdenking
15 augustus 1945

Het leven gaat door

In de aanloop naar deze herdenking heb ik veel gelezen over wat er zich gedurende de Tweede Wereldoorlog in Indië heeft afgespeeld. Zo las ik over de vrijheidsbeperking, het uithoudingsvermogen en de strijd, die mij deden denken aan wat iemand uit mijn vriendenkring is overkomen:

Deze vriend van eenentwintig, ging met een groep vrienden skiën in de Franse Alpen. Hij is een geoefend skiër en kon dus gemakkelijk de zwarte piste aan. Wat er precies gebeurd is, zal altijd wel een raadsel blijven. De feiten zijn helaas veel minder raadselachtig: mijn vriend is gevallen en bleek met een dwarslaesie in een banaan van de piste afgehaald te moeten worden. Sindsdien is hij aan het revalideren. De hele gebeurtenis heeft zich minder dan een jaar geleden afgespeeld. De doktoren die hem behandelen, hebben hem verteld dat zijn kansen op genezing na een half jaar sterk afgenomen zijn. De vooruitzichten zijn volgens de medici dat hij niet meer uit zijn rolstoel zal opstaan. Mijn vriend heeft heel andere plannen: hij is er vast van overtuigd dat hij over enige tijd weer kan lopen. Hij is klaar met de negatieve energie van het ziek zijn en hij is eraan toe zijn leven weer op te pakken. In elk geval heeft hij besloten zijn studie te hervatten. Hij wil zelfstandig gaan wonen en hij pakt zijn sociale leven langzaam maar zeker weer op door weer met vrienden af te spreken. Hij heeft zelfs al onder begeleiding in het buitenland gereisd.

Het verhaal van mijn vriend is voor mij tekenend voor de hel waar mensen soms ongewild doorheen moeten gaan. Hij raakte beperkt in zijn bewegingsvrijheid – niet door zijn eigen schuld, maar door domme pech. Het ziet er op dit moment naar uit dat hij zich nooit meer zo kan bewegen als hij zelf graag zou willen. Hij kan niet gaan of zelfs maar staan en heeft geen mogelijkheid om zelf over alle aspecten van zijn leven te beschikken. Zoals ik al zei: zijn bewegingsvrijheid is hem ontnomen. Wat hij wel kan, is nadenken. Zijn wilskracht om uit zijn benauwde situatie te komen is onverminderd sterk. Wij weigert zich neer te leggen bij de “opsluiting” die hij nu moet doormaken. Hij heeft noodgedwongen de tijd gekregen om na te denken over wat zijn vrijheidsbeperking met hem doet. Hoe nu verder? Wat staat er mij in de toekomst te wachten? Wanneer komt er een eind aan deze hel? Komt er überhaupt een einde aan?

Er zijn genoeg vrienden, goede en minder goede, die met zijn lijden en zijn verdriet geen raad weten. Zij lopen weg voor een situatie waar zij zelf geen oplossing voor kunnen vinden, zelfs al wordt dat niet van hen verwacht. Dat lijkt me voor mijn vriend een extra bezwarende last.

Hij wordt niet begrepen, niet verstaan en dus niet erkend in zijn verdriet. Juist de dingen waar hij op dat moment behoefte aan had.

Ik zelf probeer een andere invalshoek aan onze vriendschap te geven. We kunnen (tenminste op dit moment) niet meer de dingen doen die we tot nu toe wel samen deden: sporten, ontspannen, samen op stap gaan. Maar wat nieuw is, is dat we praten. We praten veel over zijn leven en over het mijne. Ik luister naar hem en ik ben keer op keer verrast. Mijn vriend praat over wat hij wel wil in plaats van over de dingen die hij niet meer kan. Hij wil zich niet laten beperken door de negatieve aspecten van zijn situatie.

Dat hij zo naar zijn leven kijkt, is voor mij een bevrijding. Dat hij me na het verdriet, de frustratie en de teleurstelling ook de positieve kanten van zijn situatie laat zien, maakt het voor mij makkelijker om me in zijn mogelijkheden en onmogelijkheden te verplaatsen. Ik kan hem niet helpen bij wat hij niet kan, maar ik kan hem wel ondersteunen in wat wel binnen zijn mogelijkheden ligt. Mijn vriend laat mij telkens opnieuw zien, dat voor hem het leven door gaat, ondanks de beproevingen die hij moet doorstaan. Hierdoor heb ik een grenzeloze bewondering gekregen voor hoe hij met zijn ervaringen omgaat.

Als ik nu mijn gedachten verplaats naar de ervaringen van mensen, leeftijdgenoten, die geleden hebben onder de verschrikkingen van de Japanse onderdrukker, dan zie ik daar ook in hoe dapper zij zijn geweest en hoe moedig zij aan hun toekomst begonnen zijn na vijftien augustus 1945. Ik kan op geen enkele manier óók ervaren of meebelevend wat zij hebben beleefd. Maar ik kan wel met bewondering en respect kijken naar hoe zij zich niet monddood hebben laten maken door wat hen overkomen is. Ook al zijn sommigen letterlijk of figuurlijk gebroken uit de kampen teruggekomen, ik heb het meeste respect voor diegenen die de gebroken stukken oppakken en ondanks de barsten toch doorgaan met leven.

Tegenwoordig is 'respect' een modewoord geworden. In deze context kan ik respect het beste vertalen als bewondering. Ik wil het woord en het begrip 'respect' opbrengen voor mensen die mij de mogelijkheden voor de toekomst beschrijven, zonder dat zij van mij verwachten dat ik mij in hun situatie inleef. Bij het lezen van de verhalen over de Japanse onderdrukking in Indië, die 65 jaar geleden afliep, heb ik een indruk gekregen van die tijd. Ik weet van de ellendige ervaringen van toen. Ik respecteer de moed van degenen die onderdrukt waren om door te gaan met leven, hun wil om vooruit in plaats van achterom te kijken. Ik hoop aan hen te denken en kracht te putten uit hun verhalen als ik onverhoopt ooit met nare situaties in mijn leven te maken krijg. Goed voorbeeld doet goed volgen. Het leven gaat door!